

Weselibaš padomneeks.

Par tabataš fmehkeſhanu.

Zilwela dñshwe fastahw tå is labahm, tå is fliktahm eerafschahm — wiſa wiſa daba ir tilai eerafschu auglis. Zilwela dabas sawadiba pastahw eelfch tam, ta wiſch labas un derigas eerafschas pahrok gruhti ſew peefawina, turpretim no fliktahm atſtahtees tam iraid wehl leelaks gruhtumä. — tos turahs zeefbi pee tahm. Ko darit? Gewehrojot wiſu ſho, latram nahlahs, gik til ween eespeh-jams, peepalihdset pee zilwela teepivas nibzinachanas.

Kabda no tabdahm neewehrojamahm zilwela eetepibahm ic aridjan tabakas fmehkeshana. Beenfahrt, lee-laka dala no tabakas fmehketajeem pafdi atsifst, la vibveschana teem labus auglus nenes. otfahrt — gondrihs wisi fha laika flavenee dabas pehtitaji un dakteri ween-halfigi atsifst tabakas fmehkeshanu par loti skahdigu un nahwigi taifigu zilwela weseliba, un la tabaks esot weens is teem swarigaleem zelozneem, zaur kuecem isnihfstot par weselas gimenes. Tomehr brihnum reti no tam lahds atraujabs un tabakas fmehkeshana satru godu et un eet wehl wairumâ. Nelo darit, — sinbai gribot negribot wajaga ar nopeetnibu ewehrot islutinatâs publikas gar-schu: ja pawisam teepigo zilwezi newar peespeest atsozitees no skahdigas un tai nahwigas eerashas — no tabakas fmehkeshanas, tad, lai ewehro tabaka fmehketaji to, peekahdeem ahrikeem apstahleem tabaka fmehkeshana wimasak skahdigas.

— Teem zilwekeem, kureem wahjəs fruhis, kuri fasfrugshı ar plaußhu, rihfles un kalka fatarru (katarrh-glot-ahdas fakaifchana), pee kureem dusulis jau ir atradis fewpatihkamu mihtai, wašaga pawisam atfazitees no tabakas fmehkeshanas, jo tahdus tabaka ahtri ween nowed kapā.
„Man, sala daktors Portugalows, 20 gadu laikā daudzreis isdwahs veerunat labu dolu slimigu zilwelu — tabakas fmehketajuš, atstāt „pihpeschānu,” un winu weseliba ahtri labojahs, wixi palika jaunri, spīrgti, spēbzigi bes lāhdahm sahlem. Tilpat ahtri weseliba gahja ari flikumā, kad teepigais greesahs atpakał pee sawas wežas un flikas eeraſchās — pee tabakas fmehkeshanas. Man ir gadi-jees redset dauds zilwelu, kuri jaun tabakas fmehkeshānu gluschi famaitā sawu weselibu; tee gan atstāj tabakas fmehkeshānu, bet par wehlu — tad, kad slimiba wairs nawahrstejamā. Nu wixi noschehlo sawu jounibas laiku, lama sawus audsetajus un ahrstus, ka tee pee laika tos nawpeefpeeduski atstāt pihpeschānu. Tā jau pāpaule eet: fāmums ir — to neglabajam, bet pāsaudejuski — raudam, fmehlosamees un vulajamees us ziteem.“

Tabaka, ar wahrdu falot, — ir „wella sahle.“ Gete, weens no flaweneem Bahzu rassneekeem, ar weenim mehdsä teist: pihpe now nemas domajama aydahwinata zilweka lobbs, lai gan flawenee rassneeeki, là Milton. Walter Skots, Beirons u. z. bija leeli tabakas fmeh-ketaji. Ihß falot: mirstami zilweli pahraf dauds zeefch no tabakas fmehkeshanas, un drofchi war fazit, — jo silitali ahrigee apstahlki, mosala un ubadfigaka dsibwojama istaba, jo flahdigaka un nahwigaka ir tabakas fmehkeshana. Knapas un ubadfigas istabinas now tahdas eetafes. Zour lo tanis weenadi usturetu labu, tibru, zilwesa weselibai derigu gaisu, minas fmehle to wisslistalo tabaku, un ta minetäs istabas „vihpmari“ til breefnigi samaita gaisu, ta tas pahrwehrschahs vreelch zilwekeem par tibrahm nah-wes sahlem — par gisti.

Leelakà daka tabaka fmehketaju apmeerinahs ar to, ka
wini duhmuš eefschà newelkot, bet pee tam atkal negrib
to eewehrot, ka istabà ar fawahm pihpem jeb papiroseem
gaisu vahrpilda ar duhmeem; duhmòs leelà mehrà atro-
doschais ogluskahbums (slahdigais gaisa) tà famaità istabas
gaisu, ka tas preefsch zilweleem paleek par nahwes ñsenolu.
Zilweli, meerigi elpodami, schahdà istabas gaisa fowas
eefschas vahrpilda aridsan or gisti — ar nikotinu.

Dakters Schakmars pafneeds schahdus peedishwojumus par tabakas fmehlechanaas strahdigumu: „Weens jauns, spehzigs strahdneeks, fa winsh stahsta, eestahjahs tabaka fabrikā; par kahdu laiku tas fabka schehlotees, fa minam ildeenaas suhdot meesfigi spehki. Nekahdas sahles winam nelihdseja; slimigois strahdneeks astahja tabaka fabrikū, un drihsā laikā isweselojahs. — Wefeliga, spehziga fee-weete, kura jau kahdas reises gluschi kahrtigi bija dsem-dejuſt wefeliguſ behrnus, ari eestahjahs kahdā tabaka fabrikā, kur ta wehl diwas reises bija uſ gruhtahm kahjahm; abas reises dsemdechana notikahs gon laimigi, bet behrni it drihsā laikā pehz peedsimchanaas nomira; bet dsemdechanaas uhdeni ihmifli ümellejot latreeis atrada, fa tanī bija nikotins. Tapat ari bija atrais nikotins mineta ſcheldrumā kahdai zitai tabaka fabrikas strahdneezei; ſchū strahdneeze par 5 gad. 3 reises dsemdejuſt: winas pirmais behrns nomiris 8. deenā, otrais peedsimis nedishws, bet treschais ſadishwojis til weenu mehnēſi. Wehl kahdai strahdneezei, kura 11. god. strahdajuſt tabaka fabrikā un 5 reises dsemdejuſt, wiſi peezi behrni nomirufchi par kahdahm deenahin pehz ſawas peedsimchanaas.“ Dakters Schakmars, ſutedamees uſ no pafcha ſawahlteem ſtatistigeem peerah-

dijumeem, faka, ka pee tabaka fabrikas strahdneezem, u-
katrahm 100 dsemdeßhanahm, 40 reises noteleset nekahrtiga
(preeschlaiziga dsemdeßhan); is miruscheem behrneem 15%
mirstot pirmajäss stundas jeb pirmajäss deenäss pebz peedsim-
fhanas; pebbigi, — ihpaschi wehl eewehrojams. — no-
teem behrneem, kureus tabaka fabrikas mahte pate sihdo-
ar sawahm fruktum, mirstot 10% behrnu wairak, nela no-
teem, kureus nododot sihdit zitai mahtei — ohryus fabrikas.
Daskers Fr. Richters stahsta par diweem tahdeem atgadi-
dijumeem, kurei slaidru leezibu dod no tam, ka sipyru Ameri-
kaneeschu zigoru smehleßhanu til sipyri zilwelu fagiste,
ka tam ir jaamies. Is diweem zilwekeem, faka winsch,
kuri faslimuschi weenigi zaur sipyru Amerikaneeschu zigoru
smehleßhanu, weens nomiris; abi slimneeki schehlojusches
par weenadahm faitem: par durschanu galwaß, galwas rink
greeschanos, par flumjibu, mussulu tribeschanu, leelisku sirds
pussteschanu, aisdusß, muguraula smadsenu neesesthanu u-
z. Tas, ka pee abeem slimneekem nebjia manomas ne-
kahdas zitas flumibas kaites, un ka tas is wineem, kurech
wehl til wifai frebzigi nebjia faslimis, iswefelojahs pebz
tam, kad atstabja tabakas smehleßhanu, un ka otris wab-
neeks atsal ahtrâ laikâ nomira, — it slaidri leezina no-
nahwes zehlona. Nomirusham atrada pahral wahju sirds
darbibu un smadsenes loti mas osinu. Wajadfiga aksnu
daudsuma truhkums smadsenes, pebz Rikterca domahm, dod
slaidru leezibu par to, kadehk wahji un fauß zilweli, kure
wehl tilko pahrzeetusch gruhtas flumibas, weegli nogistejahs
zaur tabakas smehleßhanu.

Krasformas pilsehtā, polu dakteru un dabas pehtitoju sapulzē, dafters Sulinskis sapulzei līzis preelschā sawus išbibinajumus par „tabakas duhmu slahdigumu zilwēku un kustoru organismam.” Seschi gadi minetais dakteris uszibtigi nodarbojies ar mustaham, wabolem, mardem, swirbuleem, haloscheem, truscheem un tahdeem zilwekeem, kuri ne pawisam nesmehkē. Izmehginajumus pee kustoreem Sulinskis išdarijis masā kastītē, kurā eetaisjīs weenu jaurumu preelsch gaifa eelaishanas, un otru atkal preelsch tabakas duhmu eelaishanas. Kastītē duhmi tikuschi laisti no daschadahm tabaka, zigaru un papirosu sortem, no weegli un zeeti preebahstas pihpes u. t. t. Bes nikotina tabaka duhmīs viļa useets dauds zītu, dīshwneeku organismam loti slahdigu weelu. Sulinskis, pabalstotees un saweem panahkumeem, saka, la no tabakas duhmeem dīshwneeki nogistejotees; duhmi esot loti slahdigi nerwu sistema widus punktei, topat plauschahm, šrdei, afns darbibai un t. p.; pee tabakas smehletajeem beeschi ween peemihotschihs slimibas: sakla un rihles latars, aissfinazis balsflepus, aisdusis, mehdera un sarnu latars, ūrds slimibas nefahrtiga ūrds puksteschana, treeka, laulibas lopschanas nespehjiba, atmīnas wahjiba, melankolijs (nodarboschanahe ar behdigahm eedomahm) u. z.

Nesen wehl daktors Torans Parises dakteru beedriba stahdiss preekschā weenu slimneku, safirgusču ar pakruhtes fahpjū fehrgu (angina pectoris). Schis slimneeks schehlojees van schahdahm kaitem: asu un veepeschū fahpi ūrds puše, ūrds schraougschanu, pohraf leelu aisdusi, durstischana plezds un rokā — wifas schihs ir pakruhtes fahpjū fehrgu slimibas fihmes. Behz schihs slimibas zehloaa smolkas ispehtischanas, no wiseem daktereem bija atsichts tabaks par wainigo. Mine tais slimneeks ari stipri smehlejis tabaku un us eelschu rijis duhmu. Ta slimneeka — tabakas smehlejasa plau schās, kutsch rjot duhmu us eelschu, gists few atrodo plaschaku darba lauku, nela pee tahda, kutsch tos eelschu nerijot. It ihyashi tadehk duhmu eerihschana skahdiga ka zilwelu plauschas itaid weenigi tas labakais zelsch, pukueu nikotins*) war eelikl muhsu organisme. Turklaht minetais slimneeks smehlejis papirofus ar ihseem kahtinem ta ka tabaka duhmi wixa eelschās gahjuschi hilti, neatswabina jufshees wehl no daschahm zitahm gistungahm weelahm kuras pa leelakai dalai peelhy pee zigara, papirofa un pihipes gareem kahteem. Tas loti skahde zilwela organisme, kad zigarus un papirofus smehle is ihseem kahteem schis pats ir jasaka ari par pihipi. Us fugi „Embuseade“ daktors Schelino matroschu midū atradis pakruhtes fahpjū fehrgu, kas zehlusches weenigi zaur pohraf leelu tabaka smehlejashanu un tabakas duhmu eerihschana. Behz dakeru noleegschanas matroscheem us fuga tabaku smehket — sehrga pasuduse. Wefelibas lopshana, eewehrojot scho un dauds wehl zitus peerahdijumus, tahdeem, kas nespēj atfazitees no tabakas smehlejashanas, pafneeds eewehro schanai schohdas vamabūbas:

1. Nekad newajaga tabakas duhmuš eerih.
 2. Newajaga tabaku smehket knayâs ruhimës; zau

*) Nikotins atrodams visās tabakas sūrēs, kuras to satur da
schadā wairumā, no 2 līdz 8 procentem. Biswotrat nikotina atrodab
maiorā un zītās prastakas tabakas sūrēs. Hawaana tabaku satur neli
kta apalsch 2 procentem. Nikotins ir smiiboska eļja, gļuski bez krāsas
un stipts osk pēbz tabakas. Tiekai vee 240 gradeiem varstuma viskoz
fahrt wahrlees un pa dākal iſchāhīt. Visči iſlubēt vēdens, alkoholi
un eteri; fahri ir meena no visu styratājobjem gistem; vāt masālā mehr
ta sau aisteek tusefghānāhs nerwas un rada leamjuas un pēbz aptur vis
datboschans. Red.

gaisu, yahrpilditu no tabakas duhmeem, plauschâs ewel-fahs laba daka nikotina, un ari zitu nahwigu weelu.

3. Tiski tahdās istabās war smehket, kurās ir ruh-migaš un kurās ir tahdās eetaifēs, kas weenadi ustura istabā tihru gaifu.

4. Jo leelaka starpa ir starp muti un degoscho tabalu, jo mosak smehkefchana zilwalam slahde. Nemat scho wehrâ, pihvem wajaga but ar gareem kahtem un taks it beeschi jatibra ar spirtu. Tiki taldus papirofus wajaga smehket, kuei ir ar gareem kahtem un kuecem preelschâ wate aishbusta. Aplam dara tee „pihpimani“, kuei paschi no prasias tabakas taifa papirofus un teem ne wates ne aishbush preelschâ. Smehkejamai tabakai wajaga but faufai.

Meskala Janis

Daschadas sinas.

No eeksfchemes

Rīgas Wahžu pagaīdu teatra degschana. „Ītg. f.
St. u. L.” raksta var ūho degschānu tā: „Kahda negebliga
blehscha nedarba auglis, kam gandrihs pagaīdu teatra nams
butu par upuri kritis, tika zaur kahda weenlahrſcha strahd-
neeka attapigo prahlu nowehrsts. — Pirmdeenu ap pull-
sten 7 wakarā, kamehr strahdneeki tika no darba atlaisti,
atradahs architekts H. Scheel lgs, pavadīts no sawa pa-
lihga un no kahdeem zimermaneem, teatra nama skatitoju
ruhmē, kas zaur gahsi pušlihds tika apgaismota. Patlaban,
kad wiini grībeja aiseet, tēr pamanija, ka is eedobuma
ruhmes apalksh skatuves kas farlags parahdiyahs. Up-
mineto weetu nosleiguschees, wiini eeraudsija, ka kahds strahd-
neeks us iszehlufshos uguni bija gatschlauku usmetees, kas
peesteiguscheem palihdsot drihs tika apflahpeta. Strahdneeks
Jahnis Needre, kura attapigais prahls bija buhwes usneh-
meju Hopse lungu pafargajis no leelas skahdes un Rids-
neekem ustaupijis teatri, bija wehl reis, kad sawu loni
jau dabujis, nokahpis teatra nama apalkshruhmē, lai waretu
panemt sawu maises kuli un darba leetas, ko tur mehdsas
usglabat; wiash bija pa trepem nokahpis apalkshā, kad
pamanija kahdus diwus solus no trepem uguni, tuhlīt
us uguni usmetahs un tā to apflahpeja. Uguns bija
iszehlufshes is skaidu tshupas, kas bija aplaistita ar petroleju.

Tumu flakt ar ugund-weetu stahweja fakarā dehlu tchupa, kas ari ar petroleju bija aplaissita un apalch' kuread atradahs 2 bleka dosites ar schaujamo pulveri un ari pa zina ar to paschu pulveri. Bes jizahm weegli degofschahm leetahm us to bija ussista pa weenam numuram „Rig Ztg.“ „Arajs“ un „Strana.“ Diwi istufschotas petrolejae buteles tur guleja tuwumā. Pulveris, lā lekahs, is krona magaines sagts; wišmasakais papira makš us tam sibmejahs

Ka fchè tihščam uguns peelaista, par to pehz nupas
fazitā naw jaſchaubahs. Meħs ſcho negeħligo ldarbu ne-
gribam taħlaki tulskot, tikai to gribam fazit, fa is atreeb
l-ħarru k-baxx bixxmed u jidheri ujungu nam neelaista.

schahahs pret buhwes ujsnehmeju uguns now peelaist. Pagaïdu teatri gribaja list apdroshinat un tamdehl eesahla ar daschahm apdroshinaschanas beedribahm farumas, kas wehl lihds degfchanas deenai nebij beigtas, bet tagad gan jadoma, ka neweena apdroshinaschanas beedriba pagaidu teatra namu ne-usaems apdroshinaschanā, tipehj gan wnjadsehs erihlot ihpaschuß uguns-dsehsejus, kas teatri no aisddegfchanahs oiffargahs un pahr pahrim lones weetā ar to naudu peetiks, kas butu ik godus par apdroshinachanu jomalka apdroshinaschanas beedribahm.

ſchanaſ, tahdas zilwels, kas lobij ſinaſo, fa tahdā un tahdā laikā, tahdās un tahdās weetās nebus neweena ſtrahdneeka, jeb ari tahdas zilwels, kam bija wara atſtaabit darbneekas no wiham wajadſigas weetaſ us to laiſu, tahdas bija wajadſigas preefch tahdas daudſahrtigas ſagatawoſchanahs, fa pulwera traiku nolischana, ſlaidu ſawahlfchana, to ayleeſchana ar petroliju, awiſchu nolischana u. t. t., jo jaun buhwejamā ehkā weenmehr eſofcheem zilweleem or wiſadeem noluhkeem un noſazijumeem tahdas ſagatawoſchanahs now domajama preefch ſwefcha zilwels, kam now nekahdas dalibas pee buhwejamā ehkā. 3) Preefch uguns eetaiſſchanas iſteataſ awiſes „Arajs“ u. z. Tas buhtu loti tuwredſigas, kas nenoehegtu, fa ſcho awiſchu klatbuhfchana now netihſha, bel nodomata ar brangu aprehlinumu. Schahs awiſes ir atklahtaſ wehſtules, ſureas ar nenowehtſhamu ſlaidribu iſſazits ſcha darba noluhkā. No tam tapat ari redſams, fa laundarim nebija noboma nodedſinat ehku, jo kopā ar to ſadegtu ari wehſtules un nebutu iſlaſitas no teem, kam taħs adreſetaſ. Bet no ſha redſams ſlaidri fa deenās gaſfma, fa launprahis ar ſawu darbu griebeja parohdit laudim (tureem pehz wiha domahm taſ wajadſigas), fa ir taħdi laudis, kas gatawi taħdu darbu padarit, un ir peelizis ar rokahr taustamu ſhmi, fa laundarus bus mellet to lauschu ſtarpa, ſuri, fa neſen ſinosa Latweeſchu laikroſſi, ir gatawi fit pee kola „Araju“ un dedſinat „Kündju“ un „Latweeſchu Awiſes“ ſmilchū kalnā. Veetu pawirſhi apſtatot, meħs waretu pee ſchahm domahm apſtahteeſ, bet neapgahſhami psichologijas likumi mums to neatwehl: no ta laika, lameħt paſtabu zilwela zilts, peddihwojumi uſrahda, fa noſeedſneeks, gribedam ſleħpt peħdas, kerħs pee maſkeereſchanahs. Kam now ſinami taħdi ſteki, kad ziwilisets saglis jeb ſlepkawa, gribedam ſawas peħdas ſleħpt, eegahda ſemneeku ſabbatūs un piħpi, pilditu ar malorfu, un aiftahj ſchahs leetas noſeedſibaſ weetā, lai taħdā wiħse waretu peddineju oži greest us zitū puſi, fa tee melletu noſeedſneeku tur, fur wiha nepawifam nam bijs. Schi leeta no mums pahrpreeſħamā atgađiſumā ir no leela ſwara un leetas iſmelletaji wihaſ newar atſtaħt ae-eewehrotas, jo ja noſeedſneeks pateeff buitu if „Araju“ kahreju un „Kündju“ un „Latweeſchu Awiſchu“ dedſinataju leħgera, par wiha newaretu domat, fa wiħiſh il tuwredſigas. Domat ta, buitu preti psichologijas likumeem.

Tahslaku wajadsetu greest it ihpaschu wehribu us to strahdneelu, kuršč pamanisjūs ugūnī un to nodseħħis. Waj winam bija darrb̥ tan̥ weetā, kur notilusji sagatawosħanahs us aisdedsinasħanu un fà tas̥ nahzahs, fa wina kulte ar pahrtiku atradoħs pagrabā? Tapat wajag eeweħrot ari to, taħdā apkahrtu un zik taħlu no ar petrolju faleetas slaidu gubas bijiże eedegu feħs uguns un kadehk wina neapnehma fuafu, ar petrolju apleetu slaidu gubu. Schileeta, fà mums leekahs, apleezina taħs no mums issazit as domas, fa kaunpraktim bija pawifam taħdax jits noluhks, bet newis ehlas nodeddin asħana, un, fà redksam, wiexx pat̥ bija eeweħrojiss drofċibba libdsekkus."

Is Skrihwereem. Mihlo Bolt. Semkopi! Naw wiſ ſchoreis pateefsa ſixa, fo muim̄ atneſi. 37. numurā, kreu wehſtijis kahds Schrdeena fgs. Ta facetahs tik dauds ar pateefbu, fa nalts ar deenu. Tadehl buhs atwehlets, te fo peefhmet pateefbas labā. — Ir gan taisniba, fa wehſtis par warona Skobelewa nahwi muhs ta iſtrouzeja, fa ſibins is ſtaidras debefſ. Kur kahdu fatika, manija noſkumufchu, fehru gihmi. Wiſur dſideja zeen, nelaiki ſchehli peeminam un daschadas domas par wiſa ahtro nahwi iſſakam. Bai ſawas fehras poteefi parahditum, eefneedsahm 1. augustā, un ne 25. julijā (tad mahzitajſ H. fgs nebiſ mahjā) ſawam draudſes mahzitajam zeen. H.. (newis K. fgm *) luhgſchanas rukſiu, paralſtitu no daudſeem draudſes lozelkeem, lai zeen. mahzitajſ noturetu fehru deewkalpoſchamu par Deewa meerā duſoſchā waroza dwehſeli. Mahzitajſ atteiza, lai iſprafot no konſtitorijas atlaufchanu un bes tam wehl wiſch fazija: „Un kaſ tomehr jums tur par labumu, ja es to ar dariu?“ — Ka ſham atſinigam darbam ne-peekrita wiſ mahzitajſ, zeen. H. fgs leezinahs ir taſ: fa wiſch neween nepaſlaufija muhsu luhgumu, bet ari wehſlak daschus draudſes lozelliſ, kuruſ domaja luhgſch, rakſta paralſtitajus, aifazinaja pee fewiſ, teem to pahtmesdams, tad mahzitajam nebiſa wiſi luhgſch, rakſta paralſtitaji paſhſtami, tad daschus labus dabuſa pa welti wiſu opmekleht. — Schahdā „aizinaſchanā“ nedabuſa luhdſeji neween par ſewi un ziteem beedreem launus wahrdus dſirbet, bet pat par Deewa meerā duſoſchu nelaiki. — Ta tad mehſ nedabujam wiſ dſirbet: „Mehſ towu mihiu waidsinu, ſcheit wiſ ſtei nereditſim“ u. t. t. bet pawifam zitu fo. Ka dſirb, tad ſchis atgadijuſ ſtei naw aifmirſt, bet buſ warbut dascham labam wehſlak par „peedaufiſchanu“ un nepatilſchanu.

Newaru sapraast, ko gan Sehrdeena Igs gribesja pa-
nahkt, sinobams til nepateefu sinosumu!?

^{*)} La tilai deulas kluoda, la pahmetumō nahkabs mušfu fos
reitoram, Reb.

Var lugneezibū runadama, "Wirkulone" saka, ka preelsch Wahzeeschu atnahfschanas muhsu semē Igaunu tauta bijuse leela lugotaja, kurei peederessis leels pulks pretschu fugu, kuri neween pa Ballijas juhru, bet ari pa zitahm juhrahm braukojuschi prezēs wadadami. Bet pa smago wehrdības lailu ščis Igaunu juhras spehks glušchi beidsees. Preelsch diwdeßmit gadeem Igauni sahku-schi atkal fugus buhwet un fugot. Ihpaschi Minaschōs da-scheem Igauneeem efot jau wairak fugu, ar kureem tee labi pelnot un Neweles Igaunu lugneezibas heedribat peederot jau diwi fugu. Bet tas wiſs efot wehl masums, tikai ee-fahlums. Muhsu juhralnikeeem jaſahlot leelaka wehribagreest us lugneezibū un jakerotees zentigaki pee darba, kas zaur to efot itin labi eeppehjams, ka wairak wihrū ſabee-droſotees us fugu buhwefchanu. Mineta awise ſtahda ſchajā ſinā Somu tautu par preelschihmi, pee kurās lugneezibas efot iħstu usplauku, zaur ko wiñas bagatiba ari wairootees. Somijā efot wairak juhneelu ſkolas, kureas waldbau uſturot, un kurās ismähżot kreetnus lugeneekus. Somi nepehrkot fugu obremes, bet buhwnejot tos paſchi, zaur ko dauds zilwelku dabujot darbu un pelnu un Somu naudaneifejot us ahrsemehm bet paleekot paſchu semē. Winu fuki iswedot eelfħsemees prezēs (ihpaschi ſokus un flintsa kmeras) us ahrsemehm un eewedot atkal wajadfigas ahrsemju prezēs. Ar to wiñi pelnot dauds naudas. 1880 gadā Somu tautai peederejufchi 1275 seħġelu fugu lau-neekeem un 556 pilfehtneekem un bes teem 150 garainu fugu, pa wiſam 1981 fugin, us kureem 15 libds 20,000 Somi pelnot leelu algu, bet kuri wiñi ihpaschneekem wehl dauds leelaku pelnu atmetot. Ta tad juhra efot flintainai Somijai par iħstu ſelta awrotu, zaur ko tauta topot ſtipra un bagata. Tadehk Somijas bankas efot alasch naudas pilnas un wiñas naudas furs augħi, kamehr Kreewijas papihra rublis tur wairak nemafqajot ka 58 kapieka. Preelsch laħdeem 4 gadrem 22 masturigi Somi ſabeebrojus-shees un buhwefuchi leelu fuki, kas laħbus 50,000 rubku wehrs; ſčis fugin sem kreetna Somu kapteina wadibas wiñi ihpaschneekem leelas prozent es-eenefot. Neskolots M. Magela, Somijas brauzis diwdeßmit gadus no weetas ar maſu laiwa qar Somijas krosteem no weengas pilfehtas

us otru un fakrahjis ar to labu sumiņu naudas, nospīzis
tad leelu mešķa gabalu un nu usbuhwejis no ta gadu
pehz gada wairak neka duzi lugu, no kureem daschi esot
ihsti leeli un wiņu stipruma un tſchalluma un gresnuma
dehļ til flāwejami, ka M. Māgela par wiņu buhwejumu
dabujis no Kreewijsas Keisera un Anglu tehninees wairak
eewehrojamas goba ūhmes. M. Māgela tagad esot loti
bagats vihrs, par kura labdaribu nabagalee Somi sinot
dauds ko stahsīt. Un wiſu ſawu leelo bagatibu wiņš
ſapelnījis us juhrao. Muhsu juhrmalnekeem waſagot to
wiſu eewehrot un zenstees pehz Somu preelfshūhmes ſawu
tirdsneezibas ūloti pawahlot.

Keiseru Majestetehm us kronešanas īvehtkeem kā „Wirulane” wehsta, Igaunu tauta nodomajuse eewehrojamu
padewibas un miļleſibas dahwanu pafneegt, no Igaunu
mahkſlēneela profeſora Kōlera dailotu krafsčau bildi ar to
noſiņmeju mu. „Dobat Keiseram, kas Keiseram peeder un
Deewam, kas Deewam peeder.” Bilde rahdot Peſtitaju ar
deewigu ſeju. Schihdu rabiners ūhawot wiņa preelfshā
laſata eetinees, naudas gabalu rokā turedams, kuream Peſ-
titajs waizajot: „Ka gihmis un wirfrakſis tas ir?” Bilde
raſmi taisot Igaunu tehlotajs Adamsons, kureh buh-
fhot til mahkſlis, ka tas malkaſhot wairak neka 1000
rubku. Rahmī buhſhot daschadi ūlati if Igaunu tautas
diſhves. Igaunu tauta warot ūpotees ar ūho dahwanu.

„Wirulane“ raksta, tilskhot 8. oktooberi eeswehtits. Eeswehb, tifshana notikshot leelissi. Slawena Igaunu õsseedataja, nelaika Jakobsona mahsa, Tomsona kundse, kura papreelsku Peterburga un tad vairak gadus Parise õsseedatshanas mahkstu mahzijusehes, doschot eeswehtishanas pirmas deenas wakara leelajâ sahle konzertu, otras deenas wakara israh-dishot laudu beedribas nama zentiga dibinataja, nelaika Jakobsona sarakstitu fikatu spehli.

No R. draudses raksta „Wirulanei“ lä: Muhsu bas-nizu pahrbuhwejot israka wairak zilwelu faulu. Pehz fri-stigas eerafhas wajadseja schos kaulus atkal aprakt; het tas nenotika wiś, bet lahd „wahrda kalys“ lika tos fadausit un us saweem lauleem par mehsleem iskäisit. Tätad muhsu fentsheem wajadseja wehl pehz wiiri nahwes ar saweem lauleem ziteem par labumu but un par mihestibas mahzibu algu mäksat. Ar to, ko wiiri õsliwojot bissa kalpojuvashi, wehl nepeetika. Behdig'i gan, ka vat mirrozu lauleem nelaus meerä duset, bet isleeta tos preefschmantas eeguhshanas.

Maskawa. „Rusl. Wed.“ wehsta is Peterburgas, ta walstis polizijas departementis šchim brihscham iſſtrahdajot dashus nosazijumus, zaur kureem paktaistu uſtureſchahnas ſhimju (paſu) leetaſchana tapſhot aygeuhtinata. Esot nodomats: 1) No latras albraukuschaſ personas pagehret — bes pases — ari twihti par pagastam jeb draudſei ja maskatohm nodokhanahm. 2) ~~Tei~~ ſpiukteſ ſiſe, or

pāsehm, ja stahda kā pīsnigas personas apļežināšanas šķērsmes veetīgai polīzijas pārvaldei prekšķā. Šeit likumu nosazījumi tapšot it īhpatsīti stingri abejās galwas- un augstskolu pilfehltās eewebrōti un nahlīšot visi drīkslā laikā spēkā. — Tagad atkal zītas avisēs websti, ka šai finai ne-efot nekāhda pamata, jo no visām tā nemās wehne-efot ne domāts.

Noahrsemen.

Franzija. Patriotu liga tapa jaur kahdu malu Wahzu atlafu aiflustinata. Winao awise „Le Drapeau“ pafneeds Wahzu valsts karti ar garei isskaidrofchanas rakstu, kura fatus, ihsumā faremts, tas, ka patriotu ligas propagandas-komitejai bijuše taisniba, tad ta us Habenichta atlafa pabalstijusehs, lai waretu peerahdit, zil tahku Wahzu us-wareschanas kahriba sneedsahs. „Drapeau“ stahsta sawiem laistajeem tahkal, ka ligai 15. septembrī 18,000 beedru bijuschi. 30. novembrī tapšot fatram beedram eedota no Antonina Merele apgahdata metala un kouju-schmetoja Detaile shmets diploms. Awise eesahks ar „Littrowi trakas medischanas“ pahrtulkojumu, tad nahk gara della-mazija no Jules Claretina par „Wahzu eenaidibu,” kas ta beidsahs: „Waj nedrihlsteja zeret, ka trakas (meschonigas) eenaidibas laiki pagahjuschi? Nē, meerigā tauta, Wahzu apdahwinatais garo, neaismirska nela, eenihda ar-weenu tahkal. Rumehr muhs, deesgan behrniſchki, lohwamees pee kara peefperstes, wini no duſmahm pahraenti dewahs laujā, wezās dseefmas no 1813. gada bļaudami. Wini eenihda muhs, apsklonda muhs, nepeeedod mumis it nela, Wahzeeschi ar zeetajahm peerem un sirdim. Un wini ir tee, kas jaur sawu meschonigu buſchanu Frantschu dweh-ſelds sen iſgaifuscho eenaidibu un atreebchanahs kahribu no jauna pamodinaſuschi. Wifem muhsu eedomeem no zilwelku mihlestibas un brahlibas wajaga ilgi klusu zeesi, tad atminamees feewas, kas tapa nogalinatas, un behrnu ſnodſeau, kas jaur Pruhſchu bunbahm us eelahm tapa iſchka iditas.“

Anglija. Anglu valdiba tagad puhlejahs dabut Sueza kanaka akziju beedribā valdibu sawās rokās. Lihds schim Angleen, kaut gan teem leelakā akziju dala, nāw pahrfwars beedribas direksjā jeb valdē, kuras presidents ir Anglu pretineels, Franzis Lefeps (kas ori pats kanaka buhwetajs). Tagad Anglu valdiba gribot isdabut Lefepsu no presidenta amata un wina weetā lilt eejelt laħdu eweh-rojanu Angli, par peem. admiralu lordu Simoru. Bet tas peħġi beedribas statuteem graħti panahloms. Anglu valdiba tadehk grib sawus pretineekus akziju beedribā fabaidit żour draudejumu, ka ta buhweschot otru Sueza kanalu, un taħda wiħse panahlt statutu pahrgrosijumu, las nodotu waru Anglu rokās. Kà awise „Teims“ fin, Bismarkis nesen pahrunadams f'eo leetu esot isteizis, ja tas pilnigi peekriktot Anglu jenfeeneem. Ja Anglija ne-warot jitadi panahlt sawu mehrki, tad winai esot pilna tiegħi, rasti otru Sueza kanalu.

Italija. Jautajums, kadehk Italeeshu wirsneeli, kas bij suhtiti us Wahzu kara spehla manewreem Breflawā, nedabujuschi no Wahzu leisara ordenus, tagad wairak ißlaidrojees. Kā leelabs ordenu nedoschanai gan bijis kahds politisks zehlons. Wirsneeli, kas bij no Italeeshu waldbas suhiti, efot peederejuschi pēc partijas, kas Austrijas eenaidneige un grib atzīmēt Austrijai winas Italeeshu semes gabalus. Wahzu leisars, kuram Austrijas draudsiņa swarigaka par Italijas draudsiņu, negrībejīs aiskart Austriju, un tadehk atstājis Italeeshu wirsneelus bes ordeneem.

Melnkalne. Kahda „R. Fr. Pr.“ telegramma is Kata-
ras wehsta no 7. oktobra (26. septembri), ka tur iszehlujees
ministru krije domu starpibas dehl, las radusees Krisho-
wizas un Herzegowinas behgeli snaa. Knass ministeru
Petrowitscha un Radowitscha laba nolehmis, la behgli ori-
turpmak us walsts rehkina avgahdajami.

Turzija. Preelsch fahdahn deenahm weftija, ka fahds twaikoni, kas is Aigiptes nabjis, apzeetinat, us luea bijuschi wairak nastu-nesjeu, kas is tureenee us Turziju greefuschees atpalak un kugi no Angleem bijuschi pecxemti. Schi apzeetina schona, kas zaar Anglu suhtna, lorda Dufferina, eejaufschanos tuhlin tapa atzelta, fahwesuse, ka tagad telegramas fizo, ar Midhata pascha behgshana is Taifas fakara. Turku polizijas ministers apgalwoja, ka starp nastu-nesjeem, kuri is Aigiptes grecschotes atpalak, otravees ari, pahrgehrbees, Midhats pascha un ka pehdejais tam dewis daschadas pawehles un preelschrauktus, ka isturetees. Midhata paschas behgshana isslaidro ari Mekas leelfcherifa atzelschana no amata, kuream bisa ja-atbild par pascha personu. Jauneezeltais Mekas leelfcherifa, Nestloune, ir pa tahm starpohm un Rebi Effendi, kuresh virmaja eezelschanas rakstu pahrwed, ar twaikoni "Kazendi" no Konstantinopolej iou akhrautuksi

